

SOL 4000 religion och liv 8

Läroanvisning Textview

Verksnummer: 31340

Lärraranvisningens innehåll

Lärraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur den pedagogiskt anpassade boken skiljer sig från originalboken och hur ni kan arbeta med den. Nedan kan du läsa vad respektive del i lärraranvisningen handlar om, så att du kan förbereda och planera arbetet med läromedlet på bästa sätt.

- **Generella förändringar av boken**
Under denna rubrik beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens bok, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.
- **Sidspecifika förändringar**
Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar som är gjorda i den pedagogiskt anpassade boken. Det kan till exempel vara en övning som omarbetats eller en bild som flyttats.
- **Till läsaren**
I den pedagogiskt anpassade boken återfinns alltid en text som riktar sig till eleven. Samma text hittar du också i lärraranvisningen. Den innehåller information som kan vara bra för läsaren att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Läs denna text tillsammans med eleven!
- **Pedagogiska tips**
I denna del av dokumentet hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med de olika uppgifterna i boken. Du hittar också exempel på hur skolan bör tänka kring läxor, taktila bilder, provsituationer osv. Här återfinns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som skolan kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.
- **Bildbeskrivningar**
Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.

Återkoppling och synpunkter

Dela gärna med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se eller ring oss på tel. 010-473 50 00.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på tel. 020-23 23 00.

Trevlig läsning!

Lärraranvisning

Titel: SOL 4000 religion och liv 8

Författare: Berg

ISBN: 978-91-27-42288-9

Innehåll

Generella förändringar av boken	1
Sidspecifika förändringar.....	2
Till läsaren.....	3
Pedagogiska tips	4
Bildbeskrivningar	6

Generella förändringar av boken

- Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom omarbetningar av visuellt beroende text och bilder. Målet med pedagogisk anpassning är att elever med svår synnedsättning/blindhet ska kunna använda läromedlet på samma sätt som sina klasskamrater. De anpassade uppgifterna ska ha samma pedagogiska innebörd som förlagan och eleven ska vara lika självgående i den anpassade boken som de övriga klasskamraterna i sina böcker.
- Plocka upp eventuella svällpappersbilder så snart du kan och förvara pärmarna stående. Svällpappersbilderna kan klibba ihop och den tryckta punktskriften, i exempelvis innehållsförteckning och nycklar, riskerar att plattas till och om de förvaras liggande. Den tillfälliga doft som kan förekomma då svällpappersbilderna är nytryckta hinner också avta tills de ska användas av eleven.
- Register sid 287 –288 är placerat under egen flik.
- Källförteckning till bilderna samt baksidetext utgår.
- Bilderna utgår och ersätts oftast med bildbeskrivningar.
- Bildtexterna är oftast infogade i bildbeskrivningarna.

Sidspecifika förändringar

188

Uppgift 6

Ge eleven den extra information som eleven behöver för att kunna lösa uppgiften.

221

Uppgift 6

Se ovan.

235

Uppgift 1

Även här kan eleven behöva individuell handledning så att eleven får den information som han/hon behöver för att lösa uppgiften.

267

Uppgift 1, 2, 3, 4

Eleven behöver individuell handledning så att han/hon får den information som behövs så att eleven också kan berätta lite om bilderna.

279

Ge eleven med synnedsättning de fakta som behövs för att kunna jämföra sidans bild med bilden på sid 263.

Till läsaren

- Register sid 287-288 är placerat under egen flik.
- Källförteckning till bilderna samt baksidetext utgår.
- Efter varje kapitel finns det frågor som är uppdelade i tre olika nivåer som kan användas för att få en sammanfattning av kapitlet.
Det är då lämpligt att du skriver dina svar i en egen mapp: Religion
- Var noga med att du alltid skriver kapitlets rubrik och uppgiftens nivå och sedan uppgiftens nummer så att det blir lätt att se vilka svar som hör till vilken uppgift. Det är viktigt med ordning och reda!
- Du behöver taktila kartor. Be din lärare om en taktil karta eller använd dina taktila kartor som du har i ämnet geografi.
- Boken innehåller många bildbeskrivningar. Det är dock svårt att få med allt på bilden i en bildbeskrivning så ibland kanske du behöver lite extra information från din lärare. Läs gärna igenom dem i lugn och ro så att du kan fråga din lärare om det är något du inte förstår eller som du vill få lite mera information om.
- Bildtexterna är oftast infogade i bildbeskrivningarna.

Pedagogiska tips

- De bildbeskrivningar som finns i boken kan aldrig ge exakt samma information som de seende eleverna får genom att se på bilderna, samtala därför gärna om bilderna och ge den extra information som eleven med synnedsättning kan ha nytta av för att få samma förståelse för bilderna/texterna som de seende eleverna. Ge t.ex. eleven med synnedsättning en individuell genomgång av kartorna, diagram och beskrivningar av hur exempelvis en nunna är klädd eller förtydliga Elisabeth Ohlson Vallin fotografi på sidan 220.
- Gör **alltid** en individuell genomgång med eleven inför varje nytt kapitel och tänk efter vad vill jag som pedagog att eleven ska kunna efter genomgången kapitel. Anpassa undervisning utifrån detta!
- Utgå alltid från den enskilde elevens befintliga kunskaper. Försök få eleven att hitta egna sätt att hänga upp sina nya kunskaper på. Det hör till allmänbildningen att veta olika religioners utbredning i världen etc. Tyvärr är denna information inte lika lättillgänglig för en elev med synnedsättning som för de seende eleverna och därför är den individuella genomgången så viktig. De seende eleverna får så mycket gratis genom synen som icke seende behöver få tillgång till på ett annat sätt. En pedagogisk utmaning som också uppskattas mycket av seende elever.
- Ritmuffen är ett bra hjälpmedel då det saknas taktila bilder exv. kartor, tidslinjer, diagram etc. Rita en **enkel** skiss. Skala bort all onödig information. Gör gärna en "Nyckel med förkortningar" så kan man få med lite mera information på ritmuffsbilden. Denna information kan man skriva med hjälp av Perkinsmaskinen direkt på ritmuffen. Många av bokens bilder kan enkelt illustreras på detta sätt.
- Det förekommer kartor i boken som man kan beställa från SPSM Läromedels Basbilder webbutiken.spsm.se kontakt: laromedel@spsm.se Kom dock ihåg att göra dessa beställningar i god tid innan ni börjar med nytt kapitel.
- Exempel på basbilder från SPSM som kan vara användbara:
 - Världskarta best. nr 6677
 - Europakarta best. nr 6674
 - Nordenkarta best. nr 6644
 - Sverigekarta i storformat best. nr. 8548
 - Israel, Palestina best. nr. 6634

- För att kunna återvända kartorna kan man skriva en "nyckel" med förkortningar med den information man vill förmedla på kartan och sedan sätta förkortningarna med häftmassa på kartan.
Vaxsnören är bra när man vill markera exempelvis pilar, gränser etc. på en taktil karta.
- Bland repetitionsuppgifterna i "att kunna och förstå" finns ibland uppgifter där eleven ska jämföra olika bilder i boken och detta är svårt för en elev med synnedsättning. Ge individuell handledning eller gör om uppgiften till en samarbetsuppgift där man löser uppgifterna tillsammans i grupp.
- Tänk på att det tar **längre tid** för en elev med synnedsättning att läsa igenom texterna och att läsa igenom bildbeskrivningarna kräver **extra** tid.
- Vid prov har en elev med synnedsättning också rätt att få **mera tid** till sitt förfogande.
- Uppmana eleven att läsa "Till läsare" så att han/hon får information om bokens upplägg och utformning.

Bildbeskrivningar

148

Ett fotografi taget på Jesusstatyn i Rio de Janeiro i Brasilien. Statyn är nästan 40 meter hög och väger 700 ton. Den är placerad högst upp på berget Corcovado, med utsikt över hela Rio de Janeiro.

Solen lyser på "Jesus" som håller ut sina armar och blickar ner mot Rio, som dock på fotografiet döljs av ett tjockt molntäcke.

150

Ett fotografi från påskfirandet i staden Rota i Spanien. På fotografiet ser man hur Jesuskulpturen bärs omkring i staden. På trottoarerna står det tätt med folk som tittar på processionen.

151

Två fotografier

- På det första fotografiet ser man en procession där två personer går först. De är klädda i röda toppiga huvor med endast två hål för ögonen. I övrigt har de svart klädsel med en vit "kappa" hängande över axlarna. På "kappan" finns ett runt emblem med bland annat ett kors. Männen håller i guldbroderade, svarta standar. Där det är broderat bl.a. ett kors och två stegar. Liknande processioner utgår ifrån de tre andra kyrkorna i den lilla staden. Över hela Spanien firas påsken på samma sätt. Både unga och gamla stannar uppe långt in på natten. En del av de maskerade "syndarna" delar ut godis till barnen som tycker att det är en härligt spännande natt. Många människor samlas på restauranger och barer för att äta, dricka och umgås.
- Foto nummer två visar en liten kille klädd i vit, lång dräkt med röda knappar och en röd, rund, stor krage. Pojken pekar på något – kanske han vill ha lite godis?

152

Ett fotografi på en julkrubba där de olika personerna är gjorda i naturlig storlek.

De tre stjärntydarna uppvaktar Jesusbarnet i stallet med sina presenter. När julen närmar sig, ställer man upp sådana här julkrubbor på många ställen i kristna länder.

153

En karta som visar Israel på Jesu tid.

Israel var på Jesu tid ett litet land, mindre än Småland i Sverige.

Landet var uppdelat i tre större områden (från norr):

- Galileen: Kafarnaum, Kana, Nasaret, Nain
Genesaret sjö
- Samarien: Caesarea
Jordan
- Judeen: Jerusalem, Jeriko, Bethlehem, Hebron, Qumran, Massada
Döda havet, Jordan

154

En karta över Romarriket

Romarriket behärskade landområdena runt hela Medelhavet, bl.a. Afrikas kustområden, Egypten, Israel, Turkiet, Grekland, Italien, Spanien, Portugal och Gallien upp till floden Rehn.

155

En tecknad bild på en väg som leder genom ett kargt landskap. Vägen kantas av träkors, där man korsfäst män.

Korsfästning var en vanlig avrättningsmetod som romarna ofta använde.

156

Ett fotografi som visar en självmordsbombare. Man har lagt ett tygskynke över personen så att man bara ser lite av huvudet och fötterna.

Också i dag finns det människor som är beredda att döda både sig själva och andra av politiska och religiösa skäl. År 2010 försökte en man spränga sig själv och andra i luften mitt i Stockholm. Han misslyckades och dödade bara sig själv.

158

En målning som visar när Johannes döparen döper Jesus i floden Jordan. Johannes kläder består av ett skinnstycke och han håller en stav i ena handen, som har ett kors längst upp. Den andra handen håller han över Jesu huvud. Jesus har långt hår, skägg och är klädd i endast ett vitt tygstycke runt magen och höfterna. Över Jesu huvud ser man en vit duva och uppe i himlen ses en gammal man "Gud" omgiven av små, halvnakna änglar. Jesus döps och Gud sänder ner den helige Anden i form av en duva.

I bakgrunden ser man en man i en båt samt ett högre landområde.

159

En målning som visar Jesus klädd i en vit, fotsida skjorta med ett blått band knutet runt midjan. Han står vid Genesarets strand och pratar med några fiskare, troligen bröderna Petrus och Andreas.

161

Ett fotografi som visar när nepalesiska soldater arresterar en tibetansk munk under en demonstration mot Kinas förtryck av människorna i Tibet.

Munken känns igen på sin röda fotsida klädesdräkt och att huvudet är rakat. Soldaterna har blågrå kamouflagekläder.

163

En målning som visar Jesus i en båt. Det stormar på sjön Genesaret. Den vitklädde Jesus står upp i båten. I båten sitter fyra männen som ser rädda ut och kryper ihop i ett försök att skydda sig mot vågorna. Bilden visar troligen Jesus strax innan han "stillar havet".

164

En målning som visar hur en kristen konstnär tänkt sig att det såg ut när Lasaros uppväcktes från döden. Enligt evangelierna var graven inhuggen som en grotta i en klippa.

Men på målningen ser man ett antal män och några kvinnor som står runt en vit, rektangulär öppning i marken och ser på när Jesus väcker Lasaros från döden. Lasaros sitter halvnaken i graven med endast några vita tygstycken hängande ner från huvudet. Två kvinnor trolig Lasaros systrar står vid fotändan av graven. Den ena är klädd i mörkblått med vitt dok över huvudet, den andra är klädd i brunt. Övriga personer runt omkring graven har vackra, färgglada, fotsida dräkter i grönt, rött etc. Flera av männen har stora huvudbonader.

165

Ett fotografi från Lourdes i Frankrike.

Man ser hur vitklädda präster står framför en lång rad med rullstolsburna personer. Som skydd mot solen håller man upp ett gult parasoll.

Under några sommardagar varje år kommer tusentals sjuka till Lourdes i Frankrike, där de hoppas bli friska när prästerna välsignar dem.

166

Ett fotografi på bedjande i Notre Damekatedralen i Paris. En man står på knä framför en massa tända ljuslyktor samtidigt som en kvinna håller ett tänt stearinljus i sin hand.

167

En målning som visar hur Jesus botar en sjuk man genom att föra över mannens onda andar till grisarna framför dem. Grisarna springer rakt ner i sjön.

168

En målning som visar uppståndelsen.

I mitten av målningen kommer Jesus ner från himlen och välkomnas av jungfru Maria och lärjungen Johannes. För somliga blir det en glädjedag, för andra väntar förtvivlan och skräck.

Jesus är klädd i en röd mantel och håller ut sina armar ut över Jungfru Maria som är klädd i svart och lärjungen Johannes som har en grön mantel.

Till vänster på målningen ser man hur vitklädda änglar tar hand om människor och för dem mot ett vitt, slottsliknande hus.

Längst ner på målningen ser man nakna förtvivilade människor.

169

Den berömda målningen Nattvarden av Leonardo da Vinci. Målningen finns i en matsal i en klosterkyrka i Milano och ingår i UNESCO:s världsarv.

Jesus sitter i mitten på målningen vid ett långt bord omgiven av sina lärjungar. De äter den sista måltiden tillsammans.

170

En målning som visar Jesus när han förhörs av översteprästen. Jesus står framför ett bord. På andra sidan bordet sitter översteprästen klädd i röd mantel. På bordet står ett tänd ljus samt en stor, uppslagen bok.

171

En målning som visar Jesus korsfästelse på Golgata. Vid sidan om honom hänger ytterligare två korsfästa män. På marken nedanför Jesus på korset sörjer ett antal kvinnor.

172

En teckning som visar en tupp i orangebruna färger med blågröna stjärtfjädrar.

174

En målning som visar hur andens eld faller ner över lärjungarna. Lärjungarna höjer sina armar mot skyn, där ett bländande sken lyser upp himlen och ner faller andens eld som små eldslågor över lärjungarna.

175

En tecknad bild som visar hur Paulus bländas av ett starkt ljus, som kommer från himlen. Paulus häst stegrar sig och Paulus är på väg att trilla av hästen.

176

En tecknad bild som visar hur Paulus sitter och skriver brev.

179

Ett fotografi som visar en scen ur filmen Gladiator. Romarna älskade skådespel. De tvingade slavar att kämpa mot varandra tills en av dem dog. Det var också vanligt att människor tvingades kämpa mot vilda djur.

På fotot ser man en tiger som kämpar mot gladiatorer. De har stora knivar och runda sköldar. På läktarna sitter folk och tittar på skådespelet.

180

Fyra små runda målningar som ska symbolisera de fyra evangelisterna.

Matteus - symboliseras av en ängel eller bevingad människa.

Markus - ett lejon.

Lukas - en oxe.

Johannes - en örn.

181

En målad teckning där några barn står i en dörröppning och ser på när en man/jude målar blod på dörrposten.

183

En målad teckning där kejsaren Nero, iförd guldfärgade kläder och med en lagerkrans runt huvudet, håller sin hand utöver männen som står framför honom. En man och två kvinnor halvligger runt ett bord. En kvinna tittar förskräckt på Petrus, som hänger med huvudet nedåt, och de andra korsfästa männen. En stor urna med röda blommor står framför de brinnande korsen som vaktas av soldater.

184

En målad teckning som visar några personer som sitter samlade runt ett bord där en man läser en av Paulus bokrullar.

185

En karta och en tecknad bild.

- Bilden visar hur templet i Jerusalem brinner och de romerska soldaterna för bort templets skatter bland annat en sjuarmad ljusstake.
- Kartan visar romarrikets utbredning: norra Afrikas kustområden, Israel, området runt Eufrat och Tigris, Turkiet, södra Europa upp till floden Rehn samt England. På kartan ser man Jerusalems tempel, som brinner och därifrån går en pil som visar hur romarna tog fångar och förde dem över Medelhavet till Rom.

186

En färglagd teckning som visar hur man håller på och bygger på Peterskyrkan. Man har byggt höga träställningar och stenblocken hissas man upp. En man står högt uppe på en ställning och målar.

Kejsaren har kommit för att inspektera bygget.

187

En färglagd teckning som visar hur påven håller gudstjänst i Peterskyrkan. Nattvarden ska just delas ut. Påven har en toppig huvudbonad, en så kallad mitra, på huvudet. I bakgrunden ser man snidade pelare på var sin sida om en öppning där man ser ett altare.

188

En karta som visar södra Europa och hur man delade romarväldet i Västrom med Rom som centrum och Östrom med Konstantinopel som centrum. Till Östrom hörde Balkan, landområdet öster om Svarta havet, landområdet kring Euftrat och Tigris, Israel och Egypten. Resten av romarväldet kom att höra till Västrom.

189

Ett fotografi taget under en boxningsmatch. På bilden ser man en röd boxningshandske på väg upp i ansiktet på den ena boxaren. Domaren iakttar och kollar så att boxarna håller sig till gällande regler.

190

En tecknad bild där romerska soldater försöker tvinga några kristna att offra framför kejsarens bild. I bakgrunden skyndar vitklädda människor snabbt förbi.

191

Ett fotografi på en broderad, gul, sexkantig stjärna, sammansatt av två trianglar. I mitten ser man broderade bokstäver.

Nazisterna i Tyskland tvingade judar att bära ett särskilt märke utanpå kläderna så att alla skulle se vem som var jude.

192

En målning som visar Eva, ormen och den förbjudna frukten. Kvinnan har rött, långt hår och hon håller i ett rött äpple. I bakgrunden ser man en del av en orm.

193

En målning av Michelangelo.

Det sägs att konstnären Michelangelo bara var 12 år när han målade den här bilden av Antonius och de onda andar och demoner som gick till angrepp mot honom.

Antonius har vitt långt skägg och är svartklädd. Han omges av hemska fantasifigurer, en del ser ut som fiskar som fått taggar på ryggen, armar och ett hemskt ansikte. Andra figurer har vingar. Alla figurer klänger runt Antonius högt upp i luften ovanför en klippa.

195

En tecknad bild som visar ett kloster. Runt klostret finns en mur. Innanför murarna finns ett antal hus.

Till vänster på bilden ett tvåvåningshus där munkarna skrev av böcker och vårdade sjuka. På planen framför huset finns en brunn. På andra sidan planen finns ett likadant tvåvåningshus där munkarna lagade mat, åt och sov. Mellan de två husen finns en pelargång med tak där man kan gå utan att bli blöt. Likadana pelargångar finns även runt en innergård med lite gräs och liten damm. Längre bort finns en stor kyrka och i utkanten en trädgård där man odlade grönsaker och medicinalväxter.

196

Ett fotografi på ett luciatåg. Namnet Lucia betyder "ljusbärerskan". Hon var en kvinna som levde på Sicilien på 200-talet. Efter sin död blev hon helgonförklarad.

Främst på fotografiet ser man Lucia, klädd i vitt. Hon har levande ljus i håret och ett ljus som hon håller framför sig med båda händer. Bakom henne ser man tärnorna med sina gröna kransar runt huvudet och ett ljus i ena handen.

197

Ett fotografi på människor som kryper på knä upp mot en tavla med den korsfäste Jesus.

Scala Sancta, den heliga trappan i Rom. Den påstås vara den trappa i Pilatus palats som Jesus gick på när han hade dömts till döden. Trappan är täckt av plexiglasskivor och genom dem kan man se vad som sägs vara droppar av Jesu blod. Trappan är ett av de viktigaste pilgrimsmålen för romerska katoliker från hela världen. De kryper upp för trappan och ber böner på varje trappsteg.

Forskare säger att trappan i själva verket byggdes i Rom först på 1200-talet. Om det sa en katolsk präst och guide så här: "Kanske har forskarna rätt, men det viktiga är att pilgrimerna upplever att de här kommer närmare Gud."

198

En målning som visar hur en munk med sina medhjälpare dömer anklagade kättare. Nere till höger ser man två kättare som väntar på att bli brända på bål. Kättarna är helt nakna och står fästa vid två brädor i trä.

Munken sitter högt upp på ett podie omgiven av män i fina kläder. Nedanför podiet ser man soldater och en man till häst.

199

En teckning som visar en svart djävul som håller i en eldgaffel. Djävulen har även en lång svans. I bakgrunden ser man eldsflammor.

200

En målning som visar den helige Fransiskus och en annan munk ute i naturen. De står vid ett träd och på marken är det många fåglar. Fransiskus var känd som djurens vän. På bilden predikar han för en flock fåglar.

201

Fyra franciskanermunkar som står på rad efter varandra. De bär enkla, bruna kåpor med ett rep kring midjan. De håller i var sin bok och var sitt tänt stearinljus.

201

Ett fotografi på ett relikvarium i form av en hand och en arm. I handen finns en öppning där man kan förvarar relikien.

202

En målning hämtad från en bönbok som skrevs i början av 1400-talet. Döda människor kastas ner i skärseldens brinnande ugn där de renas från sina synder.

203

En karta som visar islams utbredning år 750. Hela området kring Medelhavet hade länge varit kristet. Men på kort tid erövrades området söder om Medelhavet av muslimer. Senare kom också hela det nuvarande Turkiet och flera länder i sydöstra Europa under muslimernas styre. De kristna i Europa kände sig hotade av islams erövringar.

Följande länder och platser är markerade på kartan:

Muslimskt område:

Arabien: Medina, Mekka

Bagdad, Jerusalem

Cordoba (i Spanien)

Andra betydande städer:

Rom, Athen, Konstantinopel

Hav: Röda havet, Arabsiska havet, Kaspiska havet, Svarta havet, Medelhavet, Atlanten, Nordsjön

204

En målning där påven Urban II hetsade upp åhörarna och många människor gav sig av för att "befria" Jerusalem.

Längst bort på bilden står påven i en sorts talarstol i ett rum som är fyllt av män, som vi endast ser ryggen på. Det sitter även män längst väggarnas sidor. Väggarna pryds av statyer på heliga människor.

205

En färglagd teckning som visar korsfararnas framfart i en by. De har stora kors på sina kläder. Korsen har olika färger i exv. gult, rött och vitt. Två korsfarare står på en trävagn och predikar. Den ene mannen håller ett träkors i handen. Framför vagnen står det en folksamling som lyssnar på korsfararnas predikan. En annan korsfarare håller i ett vitt standar med ett rött kors.

206

En teckning i färg som visar när korsfararna intog Jerusalem. De är vitklädda med ett rött kors och deras sköldar har samma utseende. Man ser korsriddare till fots och till häst. Det kommer gråsvart rök ur en del hus. Korsriddarna är överallt även uppe på de platta hustaken. De dödar alla de ser. På bilden ser man även en byggnad med en stor kupol och en minaret med en halvmåne längst upp på taket.

208

Ett fotografi på tempelriddaren Arn. Han sitter på en häst och har ett rött kors på bröstet. Jan Guillou har skrivit tre romaner om den uppdiktade tempelriddaren Arn. Fotot är hämtat från den första av två filmer som bygger på böckerna.

209

Ett fotografi på en student som står framför fyra stridsvagnar på Himmelska fridens torg i Peking.

211

Ett fotografi från Vatikanens jättelika, vackra bibliotek. På golvet ligger marmorplattor i ett mönster i grått och vitt. Väggar och tak har täckts med vackra målningar.

212

Ett fotografi taget från påvens fönster med utsikt ut över hundratusentals jublande människor på Petersplatsen. Påven håller i en stav med den korsfäste Jesus och så har han en guldfärgad "mitra" på huvudet.

213

Ett fotografi på Peterskyrkan sett från floden Tibern. Kyrkan är så stor att Nordens största kyrka, Uppsala domkyrka, skulle rymmas inne i den.

214

Ett fotografi från insidan av en stor kyrka. Man ser en knäböjande man som med stor inlevelse ber framför en staty av Maria. Framför Maria ser man en massa ljus. Kyrkan är vackert dekorerad.

215

Ett fotografi

Påven reser mycket. Här är han på besök i Birmingham i England. För att så många som möjligt ska kunna delta i mässan har man byggt upp en scen i en park.

På scenen står påven omgiven av några av sina kardinaler. Man har även hängt upp en kors med den korsfäste Jesus ovanför scenen.

216

Ett fotografi på en biktstol i mörkt trä. En kvinna står på knä framför biktstolen. Vanligtvis ser inte prästen den som biktar sig, men här har han öppnat upp biktstolen och talar med kvinnan.

217

Ett fotografi på nunna. En nunna (Mariasyster) kan ha många uppgifter. Här rensar syster Florentine som är 84 år, rabatterna utanför kyrkan. Hon har också ansvaret för

matlagningen åt sig själv och de andra systrarna. Hon är klädd i fotsida grå nunnedräkt, svart dok och ett blått förkläde.

218

Ett fotografi från en mässa i katolska kyrkan i Uppsala. Kyrkan är fylld av människor. Den här dagen är det lite högtidligare än vanligt. Man har fått besök av biskopen från Stockholm. Biskopen har röd dräkt och guldfärgad mitra. De andra tre prästerna som sitter bredvid biskopen är klädda i vitt med röda, breda band.

219

Ett fotografi på en katolsk präst som lyfter en nattvarvsbägare i höjden. Det viktigaste ögonblicket i mässan är när prästen lyfter bägaren med nattvardsvin.

220

Ett modernt arrangerat fotografi taget av fotografen Elisabeth Ohlsson Wallin. Fotografiet visar Jesus, en man med kort skägg och långt hår, klädd i vit klädedräkt. Han håller ut sina armar över sju personer (flest män), som håller sig tätt intill Jesus. En av männen har handbojor som sitter fast i en kätting. En annan man har utmanande, svart skinnklädsel med ett utsmyckat skydd som täcker hans penis.

221

Ett fotografi på en flicka med långt, mörkt hår som håller sitt huvud över en dopfunt. En präst håller vatten över hennes huvud. I vanliga fall döps små barn men här är det en nioårig flicka som döps.

222

Ett fotografi från en ortodox kyrka. Tre mindre barn i guldfärgade långa dräkter håller i var sitt ljus. Framför dem står fyra präster. En har röd dräkt, de andra har guldfärgade kläder. Prästerna står framför ikonostasen, en vägg med vackra ikoner. Genom en öppning kan man se altarrummet. Det finns även små bord med ikoner och ljusstakar med många tända ljus.

223

Ett fotografi på en helg ikon. Den visar jungfru Maria med Jesusbarnet i famnen.

224

Ett fotografi där ett naket barn hålls över en dopfunt av en präst. Han doppar ner barnet tre gånger i dopfunten.

225

Ett fotografi på Vasilijkatedralen vid Röda torget i Moskva. Den har flera kupoler (lökformade) torn i vackra mönster och färger. Under den kommunistiska tiden motarbetades religionen i Sovjetunionen. Kyrkor gjordes om till lager, restauranger och

idrottshallar. Efter kommunismens sammanbrott 1989, har religionen åter blivit betydelsefull för det ryska folket.

226

Ett flygfotografi på en snöklädd gata. Det lyser i husens fönster. En ensam rödklädd tomte med lykta och säck vandrar på gatan.

227

Ett fotografi på ett nattvardsbröd. I mitten på brödet har man skurit ut en fyrkant. Brödbiten ligger på ett fat framför kalken med nattvardsvinet. Ett vasst pennliknande föremål stoppas i fyrkanten. Prästen stöter spjutet i "Lammet". Brödet blandas med vinet och prästen ger besökarna nattvarden med hjälp av en sked.

228

Ett fotografi på en vacker nisch vid Haga Sofia. Den är utsmyckad med olika tecken. Muslimerna gjorde om Haga Sofia till moské. Längst fram byggde man en nisch som visar riktningen mot Mekka.

229

Ett fotografi på Haga Sofia. I mitten en stor kupol omgiven av höga torn, minareter. Haga Sofia i Istanbul var länge världens största kyrka. Efter muslimernas erövring byggdes de höga minareterna. Numera är den ett välbesökt museum.

230

En målad teckning som visar hur Martin Luther spikar upp sina 95 teser. Han är klädd i en brun munkdräkt och han har tonsur. "Hur vågar han"? säger de förskräckta åskådarna när de ser Luther spika upp sina teser på kyrkporten.

231

På Luthers tid gjordes en mängd kyrkomålningar som visar hur människor hamnar i helvetet. Målningen visar vilka hemspheter man kunde råka ut för i helvetet, exv. stora hemska odjur med horn som kunde äta och krama sönder människan eller så kunde man bli kokade i en gryta.

232

En målning som föreställer Martin Luther, klädd i munkdräkt.

233

En bild som visar Fredrik den vise iklädd metallutrustning. Han håller i ett svärd. Fredrik den vise visar Martin Luther, som håller i en bok med ett kors på i sina händer, vägen till sitt slott. I bakgrunden ser man en soldat.

235

En Europakarta som visar ländernas religioner.

Reformerta: Skottland, Schweiz

Katoliker: Irland, Spanien, Frankrike, Italien, Polen etc.

Ortodoxa: Grekland (Balkanhalvön, vid Svarta havet, Ryssland)

Lutheraner: Tyskland, Norden

Anglikaner: England

237

Ett träd som visar kyrkornas utveckling.

Trädet har följande text:

Ca år 30 Jesus korsfästes - år 1054

- Fornkyrkan

År 1054 kyrkan i öst och väst går skilda vägar

- Ortodoxa kyrkor
- Romersk katolska kyrkan

Ca 1520-talet – reformationen

- Romerskkatolska kyrkan
- Anglikanska kyrkan – metodisterna, frälsningsarmén
- Reformerta kyrkor – baptismen, pingstkyrkan
- Lutherska kyrkor

237

En världskarta som visar hur de olika religiösa riktningarna spreds över jordklotet.

238

Ett fotografi som visar tre unga kvinnor som demonstrerar. Två av dem bär sjal.

240

En bild som visar ett farmarpar i USA. De präglades av Calvins stränga och allvarliga syn på livet. Både kvinnan och mannen är mycket smal och ser verkligen allvarliga ut. De har kläder i svart och mannen håller i en högaffel.

242

Ett fotografi från en fundamentalist demonstration i USA mot aborter. Närmast i bild en ung flicka. På armen har hon ett märke med texten "Person Hood now!" På ett plakat med en baby finns följande text: "Face it ... abortion kills a person".

245

Ett fotografi taget tidigt på våren i Gamla Uppsala. Det ligger fortfarande kvar lite snö på marken. En man och en kvinna står på var sin sida av ett bord. På bordet står bl.a. en

träfigur, två gula krukväxter och ett fat med lök. Kvinnan räcker över ett djurhorn till mannen. Runt omkring står det lite folk och håller i var sitt dryckeshorn.

246

Ett fotografi på en bildsten från Gotland. Bilden föreställer Oden på sin åttafotade häst, Sleipner.

247

En målning som visar asaguden Tor som står i sin vagn dragen av getter som far fram över himlavalvet. Tor svingar sin fruktade hammare Mjölner och blixterna slår ner på jorden.

248

Ett fotografi på en skulptur i sten som föreställer, en sittande fruktbarhetsgud, Frej. Skulpturen hittades i Rällinge i Södermanland.

248

En målning som visar Freja, som far ovan molnen i en vagn dragen av katter. Runt Freja ser man sju nakna små barn.

249

En färglagd teckning som visar tiden för vårsådd hos vikingarna. En asapräst bär ut en bild av Frej till åkrarna för att skörden ska bli god. I bakgrunden offrar några bönder en gris, Frejs heliga djur, för att öka livskraften hos människor, djur och växter.

249

Ett fotografi på Tors hammare. Det var vanligt att människor bar med sig en liten torshammare för att känna att de hade Tors beskydd.

250

Ett fotografi från ett svenskt midsommarfirande. Barn och vuxna dansar runt midsommarstången. Det traditionella midsommarfirandet i Sverige med lekar kring midsommarstången är egentligen en gammal fruktbarhetsrit med rötter i den fornnordiska tron.

251

En tecknad bild på Superman/Stålmannen.

252

En färglagd teckning som visar hur en ung slavkvinna förs in av en gammal kvinna, dödsängeln, till den döde hövdingen på vikingabåten. Runt vikingabåten ser man spjut som sticker upp vid båtkanten.

253

Ett fotografi som visar hur en vikingarkvinna kunde var klädd. Hon har en långärmad vit klänning som har ett guldfärgat band med en röd förlängning. Ett mörkblått dekorerat tygstycke hänger ner utanpå klänningen bak och på sidorna. Det hålls upp av tvåhängslen som fästs med två stora dekorerade knappar.

254

En målning av John Bauer som visar en förtrollad sagovärld med exv. troll ute i skogen.

255

Ett fotografi på ett minnesmärke, ett kors med en cirkel uppfört på Birka. Ansgar kom till Björkö i Mälaren, där Birka låg. Mitt på ön har man rest det här monumentet över honom. I dag kommer många turister till Björkö för att besöka museet och se den rekonstruktion av en vikingaby man har gjort där.

256

En färglagd teckning som visar en kyrklig procession av munkar på väg mot ett stenhus. Folk står och ser på processionen. En av åskådarna håller en ring med Tors hammare bakom sin rygg.

257

En tecknad bild på brunklädda munkar som bär ett gyllene husliknande skrin.

Det är tid för vårsådd i medeltidens Uppsala. Den katolske biskopen med följe bär omkring ett skrin av guld med Erik den heliges undergörande ben. De stannar vid olika åkrar för att helgonet ska ge grödorna livskraft. Bönderna ser förhoppningsfullt på.

257

Ett fotografi på Husabykyrka i Västergötland. En stenkyrka med 3 torn.

Här intill döptes Olof Skötkonung omkring år 1000. Han var Sveriges första kristna kung. Kyrkan byggdes kort därefter. Skottgluggarna i tornet visar att kyrkan också användes för militärt försvar. Det var fortfarande en orolig tid.

258

Ett fotografi på en präst som håller upp en oblat och en nattvardsbägare.

259

En teckning som visar när Gustav Vasa tar emot den första svenska Bibeln år 1541. Hans unge son, den blivande Erik XIV ser på. Bakom kungen står kanslern Laurentius Andreae. Översättarna Olaus Petri och hans bror överlämnar Bibeln.

260

En målning som visar Olaus Petri, som debatterar mot den lärde Peder Galle vid riksdagen i Västerås. Debattörerna står bakom var sitt litet bord. Åhörarna sitter längst väggarna runt om. Kung Gustav Vasa sitter på sin tron och lyssnar intresserat.

263

En tecknad målning som visar hur man på 1800-talet klädde sig i fina kläder och samlades utanför kyrkan.

264

Ett tecknat timglas.

265

En tecknad bild inifrån en kyrka. Prästen står i predikstolen och åhörarna sitter i bänkarna. Kvinnorna sitter på ena sidan kyrkogången och männen på andra sidan. Kvinnorna har sina huvuden täckta av en hatt eller en vit sjalett.

266

En teckning från en skolsal på 1800-talet.

Pojkarna sitter på ena sidan i salen och flickorna på den andra sidan. De sitter två och två på träbänkar som sitter fast med resten av skolbänken.

Läraren sitter i sin kateter längst fram i skolsalen. Han sitter framför den svarta tavlan. En pojke pekar med en pekpinne på en karta medan en annan pojke lägger in ved i kaminen. Prästen är på besök och lyssnar på lektionen.

268

Ett fotografi på den svenska flaggan. Flaggan är blå med ett gult kors.

269

Ett fotografi på anteckningar från ett husförhör. Under husförhöret förde prästen anteckningar över vilka som var med och vad de kunde.

270

En målning som visar en eldig väckelsepredikant som håller möte i en bondstuga. Konstnären A. Tidemand kallade målningen "Fanatikerna".

Väckelsepredikanten står mitt bland folket som samlats i stugan. Han håller upp en bok i luften med ena handen med den andra pekar han på texten i boken.

272

Ett fotografi på en soldat och en officer i Frälsningsarmén som inbjuder till möte. De är klädda i uniform. Kvinnan har vit blus och mörk kjol, mannen har kostym med klaffar på axlarna.

273

Ett fotografi på ett dop. Anthony, 12 år, döps och blir genom dopet medlem i Pingstkyrkan. Både pojken och han som döper är klädda i vitt. De står i en bassäng där Anthony döps genom att bli nedsänkt under vattnet.

275

Ett fotografi från Livets Ords lokaler i Uppsala. Tusentals deltagare jublar under gudstjänsten. De flesta är unga. Människorna står upp i lokalen. En del håller upp händerna mot taket. De lyssnar på predikanten som står uppe på en scen. Man kan även följa gudstjänsten på en stor bildskärm.

277

Ett fotografi på en kvinnlig präst som predikar.

278

Ett fotografi på en kvinnlig präst som delar ut nattvarden till en man.

279

Ett fotografi på en liten stenkyrka, Hökhuvuds kyrka i Uppland. Det är söndag och gudstjänstdeltagarna har just kommit ut från högmässan. Det är några få människor som promenerar utanför kyrkan. Hur såg det ut på kyrkbacken en söndag i äldre tider? Jämför den här bilden med den på sidan 262-263.

281

Ett fotografi på en uppslagen bok.

281

Ett cirkeldiagram som visar följande:

- Bekänner sig som kristna – 10 procent
- Agnostiker eller osäkra – 40 procent
- Ateister icke troende – 20 procent
- Har någon form av tro – 30 procent

282

En Sverigekarta som visar Sveriges 13 stift.

Stift/stiftstad:

- 1 Lund
- 2 Växjö
- 3 Visby
- 4 Göteborg

- 5 Linköping
- 6 Skara
- 7 Karlstad
- 8 Strängnäs
- 9 Västerås
- 10 Stockholm
- 11 Uppsala
- 12 Härnösand
- 13 Luleå

284

Ett fotografi på ett bröllopspar som står framför prästen vid altarringen.

Varför vill många par gifta sig i kyrkan även om de inte är troende?